

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПРОМИСЛОВОЇ ПОЛІТИКИ В ЧОРНІЙ МЕТАЛУРГІЇ УКРАЇНИ ЗА 1996 – 2010 рр.

ДЕНИСОВ К. В.

УДК 338.22: 669.01 (477)

Денисов К. В. Аналіз результативності державної промислової політики в чорній металургії України за 1996 – 2010 рр.

У статті проаналізовано результати впровадження державної промислової політики в чорній металургії України з 1996 по 2010 рр. Аналіз проведено на основі даних національної статистики, а також міжнародних організацій World Steel Association та International Steel Statistical Bureau. Аналіз показав невідповідність отриманих результатів тим цілям, які визначалися державою в рамках галузевої промислової політики. Це стосується розвитку виробничо-технологічної бази, товарної структури виробництва та експорту, а також внутрішнього споживання сталі. Попри застосування державою різноманітних пільг, технологічний рівень галузі залишився низьким. У товарній структурі виробництва та експорту домінує первинна сталь і напівфабрикати. Внутрішнє споживання є обмеженим і поступається за обсягами показникам експорту. В інших країнах ситуація є протилежною, саме тому в статті наголошено на необхідності врахування їхнього досвіду галузевої промислової політики.

Ключові слова: державна промислова політика, модернізація, стабілізація, експорт, чорна металургія.

Табл.: 8. **Бібл.:** 21.

Денисов Костянтин Вікторович – аспірант, Запорізький національний університет (вул. Жуковського, 66, Запоріжжя, 69600, Україна)

E-mail: kostuad@rambler.ru

УДК 338.22: 669.01 (477)

**Денисов К. В. Анализ результативности государственной
промышленной политики в черной металлургии Украины
за 1996 – 2010 гг.**

В статье проведен анализ результатов реализации нормативно-правовых актов, которые определяли развитие государственной промышленной политики в черной металлургии Украины с 1996 по 2010 гг. Анализ проводился с использованием данных национальной статистики, а также международных организаций World Steel Association и International Steel Statistical Bureau. Анализ показал несоответствие полученных результатов тем целям, которые определялись государством в рамках отраслевой промышленной политики. Это касается развития производственно-технологической базы, товарной структуры производства и экспорта, а также внутреннего потребления стали. Несмотря на предоставление государством целого ряда льгот, технологический уровень отрасли оставался низким. В товарной структуре производства и экспорта доминирует первичная сталь и полуфабрикаты. Внутреннее потребление стали ограничено и уступает по своим объемам показателям экспорта. В остальных странах ситуация является противоположной, исходя из чего в статье подчеркнута необходимость использования их опыта отраслевой промышленной политики.

Ключевые слова: государственная промышленная политика, модернизация, стабилизация, экспорт, черная металлургия.

Табл.: 8. **Библ.:** 21.

Денисов Константин Викторович – аспирант, Запорожский национальный университет (ул. Жуковского, 66, Запорожье, 69600, Украина)

E-mail: kostuad@rambler.ru

UDC 338.22: 669.01 (477)

**Denisov K. V. Analysis of effectiveness of the state industrial policy
in ferrous metallurgy of Ukraine for the period 1996 – 2010**

The article contains analysis of results of realisation of legislative and regulatory acts, which determined development of the state industrial policy in ferrous metallurgy of Ukraine from 1996 till 2010. Analysis was conducted with the use of national statistics and international organisations: World Steel Association and International Steel Statistical Bureau. Analysis showed discrepancy of obtained results with the goals, which were set by the state within the framework of the branch industrial policy. This concerns development of the industrial and technological base, trade structure of production and export and also internal consumption of steel. Despite a number of benefits provided by the state, the technological level of the branch was low. Primary steel and semi-finished products dominate in the trade structure of production. Internal consumption of steel is limited and is lower than export indicators. The situation in other countries is quite opposite, due to which the article underlines a necessity to use their experience of branch industrial policy.

Key words: state industrial policy, modernisation, stabilisation, export, ferrous metallurgy.

Tabl.: 8. **Bibl.:** 21.

Denisov Konstantin V. – Postgraduate Student, Zaporizhzhya National University (vul. Zhukovskogo, 66, Zaporizhzhya, 69600, Ukraine)

E-mail: kostuad@rambler.ru

Чорна металургія є важливою складовою національної економіки України, формуючи її виробничий та торговельний потенціал на світових ринках. Одночасно з цим, у галузі існує низка проблемних питань, які також негативно впливають на економічний розвиток країни в цілому. Ці проблеми стосуються недосконалої структури виробництва та експорту продукції чорної металургії України, а для їх вирішення у 1996 – 2010 рр. було затверджено низку нормативно-правових актів.

Мета роботи – проаналізувати державну промислову політику в чорній металургії України за 1996 – 2010 роки, визначити її результати та відповідність поставленим завданням.

Основи реалізації державної промислової політики в Україні були закладені Постановою КМУ № 272 від 29.02.1996 р. «Про Концепцію державної промислової політики України», Указом Президента України № 102/2003 від 12.02.2003 р. «Про Концепцію державної промислової політики України», Постановою КМУ № 1174 від 23.07.2003 р. «Державна програма розвитку промисловості на 2003 – 2011 роки» [1 – 3]. Паралельно з цим, у різні роки було затверджено низку нормативно-правових актів, які стосувалися реалізації державної промислової політики окремо по чорній металургії (табл. 1).

З табл. 1 видно, що державна промислова політика в чорній металургії України спрямовувалася, головним чином, на забезпечення розвитку виробничо-технологічної бази та диверсифікацію виробництва. Ре-

алізація указаних напрямків мала відбуватися переважно за рахунок використання податкових пільг, а також державних і приватних інвестицій.

Ефективність реалізації державної промислової політики в чорній металургії України можна проаналізувати за допомогою даних Держстату України, а також міжнародних організацій World Steel Association та International Steel Statistical Bureau.

З даних *табл. 2* видно, що протягом 1995 – 2010 років технічний стан чорної металургії України мав найнижчий рівень порівняно з іншими країнами. За вказаний період в Україні лише частка конвертерного виробництва наблизилася до світового показника, використання електропечей відставало у 6,4 раза, а мартенів – перевищувало в 21,8 раза.

Виведення з експлуатації застарілого та введення в дію сучасного обладнання відбувалося повільними темпами. Особливо це стосується саме електрометалургійних потужностей, використання яких дозволяє максимально знизити технологічне навантаження на навколишнє середовище. Крім того, електросталеплавильні печі дають можливість значно скоротити спо-

живання енергоресурсів (*табл. 3*), за обсягами якого Україна лідирує (*табл. 4*).

Таким чином, державна промислова політика не забезпечила розвиток технологічної бази чорної металургії України попри застосовані у 1999 – 2002 рр. податкові пільги на інноваційний розвиток [5, 6].

Тепер розглянемо промислову політику регулювання товарної структури виробництва та експорту чорних металів. В узагальненому вигляді ця політика спрямовувалася на продукцію глибокого рівня переділу та з високою доданою вартістю. Таким чином передбачалося забезпечити внутрішній попит на металопродукцію, а також високий рівень конкурентоспроможності металургійних підприємств на світових ринках. Дані з випуску та експорту чорних металів наведено в *табл. 5*.

Державна промислова політика у сфері виробництва та експорту чорних металів реалізовувалася через такі інструменти, як регулювання внутрішніх цін і тарифів на енергоносії та транспортні послуги [8], зміна курсу національної валюти (девальвація), а також набуття членства в СОТ.

Таблиця 1

Державна промислова політика в чорній металургії України [4 – 10]

Назва документа	Мета	Напрямки	Передбачений інструментарій реалізації
Постанова ВРУ «Концепція розвитку ГМК України до 2010 року»	Збалансований розвиток з урахуванням ринкових тенденцій	Розвиток виробничо-технологічної бази; диверсифікація виробництва; вирішення соціальних питань	Щорічні програми розвитку галузі; державні інвестиції; сертифікація; кадрове забезпечення
ЗУ «Про проведення економічного експерименту на підприємствах ГМК України»	Збільшення обсягу виробництва продукції та доходів бюджету	Розвиток виробничо-технологічної бази; диверсифікація виробництва;	Податкові пільги; списання заборгованості перед бюджетом
ЗУ «Про подальший розвиток ГМК»	Реструктуризація підприємств; створення нової продукції та робочих місць	Розвиток виробничо-технологічної бази; диверсифікація виробництва; вирішення соціальних питань	Податкові пільги
Постанова КМУ «Про затвердження державної програми розвитку та реформування ГМК на період до 2011р.»	Забезпечення ефективного використання потенціалу ГМК; структурна перебудова галузі	Розвиток виробничо-технологічної бази; диверсифікація виробництва; вирішення соціальних питань	Державні та приватні інвестиції
Постанова КМУ «Про першочергові заходи зі стабілізації ситуації, що склалася в ГМК і хімічному комплексі»	Підтримка та відновлення виробництва і експорту продукції	Зниження виробничих і транспортних витрат; розвиток внутрішнього споживання сталі	Фіксація транспортних тарифів; скасування внутрішніх зборів
Наказ міністра промполітики України «Про затвердження галузевої програми енергоефективності та енергозбереження на період до 2017 р.»	Зниження енергоємності продукції	Розвиток виробничо-технологічної бази	Державні та приватні інвестиції
Наказ міністра промполітики України «Про затвердження галузевої програми скорочення споживання природного газу промпідприємствами Мінпромполітики та заходи з її реалізації»	Зниження енергоємності продукції	Розвиток виробничо-технологічної бази	Державні та приватні інвестиції

Технологія виробництва сталі у світі (%)

Регіон (країна)	Конвертори			Електропечі			Інше (у т. ч. мартени)		
	1995	2002	2010	1995	2002	2010	1995	2002	2010
Усього	57,7	62,5	69,8	32,7	33,8	29,0	9,6	3,7	1,2
у т. ч.									
ЄС	65,1	58,9	57,7	34,9	41,1	41,9	–	–	0,4
Туреччина	28,8	31,2	28,3	66,4	68,8	71,7	4,8	–	–
Україна	42,7	49,9	69,3	5,7	3,0	4,5	51,6	47,2	26,2
Росія	47,5	61,4	63,4	13,1	14,9	26,9	39,4	23,7	9,8
Китай	49,2	83,1	90,2	19,0	16,9	9,8	31,8	0,1	–
Індія	54,4	55,4	38,1	25,9	37,6	60,5	19,8	6,9	1,5
Єгипет	34,6	26,7	9,0	61,5	73,3	91,0	3,9	–	–
Іран	31,2	29,6	20,0	68,8	70,4	80,0	–	–	–

Розроблено за: [11 – 13].

Таблиця 3

Питомі витрати природного газу на одиницю продукції у металургії [10]

Виробництво	Питома вага природного газу в загальних обсягах витрат палива, %	Питомі витрати природного газу, м ³ /т
1. Агломераційне	10,50	4,70
2. Виробництво чавуну	18,20	88,20
3. Виробництво сталі, у т. ч.	–	34,10
3.1. Мартенівське	78,30	75,20
3.2. Конвертерне	96,50	4,92
4. Виробництво прокату	45,40	37,20
5. ТЕЦ	10,80	–

Таблиця 4

Витрати сировини та енергоресурсів на виробництво сталі у 2010 р. [14, с. 48]

Вид ресурсу	Україна	Інші країни
Кокс (кг/т чавуну)	520	320
Залізна руда (т/т чавуну)	1,8	1,5
Газ природний (м/т чавуну)	79	майже не використовується
Енерговитрати (ГДж/т прокату)	30	25
Умовне паливо (т/т прокату)	1,28	0,96

Таблиця 5

Випуск та експорт чорних металів в Україні (млн т)

Продукція	1995 р.		2002 р.		2010 р.	
	Ви-пуск	Екс-порт	Ви-пуск	Екс-порт	Ви-пуск	Екс-порт
Чавун	18,0	1,0	27,6	0,5	27,4	1,5
Сталь без напівфабрикатів і напівфабрикати	22,3	1,6	34,6	10,5	33,3	11,4
Прокат	20,1	8,5	26,3	14,2	17,6	12,3
Труби	1,6	1,1	1,5	1,0	2,0	1,3

Розроблено автором за: [11 – 13; 15, с. 115; 16, с. 189; 17, с. 257; 18]

З даних табл. 5 видно, що протягом 1995 – 2010 років зросло виробництво чавуну (у 1,5 раза), сталі без напівфабрикатів і напівфабрикатів (у 1,5 раза), трубної продукції (на 25%). При цьому виробництво прокату чорних металів скоротилося на 12,4%. Експорт сталі без напівфабрикатів і напівфабрикатів за указаний період збільшився в 7,1 раза, чавуну – в 1,5 раза, прокату – на 45%, труб – на 18,2%. Можна зробити висновок, що виробнича та експортна діяльність галузі розвивалася в напрямку продукції проміжного споживання, яка поста-

чається на світові ринки в якості сировини або напівфабрикатів.

В Україні за роки незалежності, у рамках державної промислової політики, не було впроваджено жодної програми розвитку внутрішнього споживання сталі. При цьому більшість згаданих документів містили у собі положення про необхідність розвитку внутрішнього ринку. У результаті цього сформувався низка негативних тенденцій, а саме:

- ✦ скорочення протягом 1992 – 2010 рр. загальних обсягів споживання сирової сталі в 5,4 раза, готової продукції – у 4,6 раза (табл. 6);
- ✦ суттєве перевищення фізичних обсягів експорту сталі над аналогічними показниками її внутрішнього споживання (табл. 7).

Таблиця 6

Споживання металопродукції в Україні

Рік	Сира сталь		Готова продукція	
	млн т	кг/1 особу	млн т	кг/1 особу
1992	33,7	645,6	25,3	485,2
1995	13,2	254,7	10,0	192,7
2000	5,5	113,0	4,9	99,9
2001	6,5	133,8	5,8	119,3
2002	6,2	129,2	5,5	115,4
2005	6,3	135,0	5,6	118,4
2008	7,8	167,4	6,9	149,4
2009	4,4	95,8	4,0	86,6
2010	6,2	137,5	5,5	121,0

Розроблено за: [11 – 13].

Державна програма розвитку та реформування ГМК до 2011 р. [7] закладала прогноз обсягу внутрішнього споживання на рівні 12,2 млн т (див. табл. 7). «Стратегія економічного та соціального розвитку України (2004 – 2015 роки)» передбачає, що до 2015 р. внутрішній попит на готовий прокат складатиме не менше 15 млн тонн, або більше 50% від прогнозованого обсягу його виробництва (27,0 млн т) [19, с. 405].

Таблиця 7

Планові показники обсягів споживання металопродукції в Україні до 2011 р., млн т [7]

Галузь	Рік				
	2001	2003	2005	2010	2011
Машинобудування	1,13	1,9	3,2	4,5	4,8
Металургія	2,48	3,15	3,3	3,6	3,9
Електроенергетика	0,017	0,265	0,35	0,5	0,5
Хімія, нафтохімія	0,013	0,076	0,1	0,2	0,2
Транспорт і зв'язок	0,044	0,167	0,2	0,4	0,4
Будівництво	0,306	0,423	0,65	1,0	1,1
Інші	0,20	0,5	0,8	1,3	1,3
Усього	4,19	6,48	8,6	11,5	12,2

Реальна ситуація свідчить про надзвичайно низький рівень споживання сталі в реальному секторі економіки. За рівнем споживання Україна займає одне з останніх місць серед найбільших виробників сталі, одночасно посідаючи 7 – 8 місце за обсягами експорту (табл. 8).

З аналізу табл. 8 видно, що в усіх країнах обсяг внутрішнього споживання значно перевищує експорт; у Ки-

таї – у 23 раза. Виключенням є лише Україна, де експорт перевищував внутрішнє споживання у 3,6 – 5,5 раза.

Таблиця 8

Експорт і споживання сталі у світі в 2008 – 2010 рр. (млн т) [12, 13]

Регион	2008 р.		2009 р.		2010 р.	
	Експорт	Споживання	Експорт	Споживання	Експорт	Споживання
ЄС (27)	158,6	203,7	112,8	129,4	134,6	160,1
Туреччина	18,5	22,9	17,4	19,2	16,2	25,1
Україна	28,6	7,8	24,0	4,4	25,2	6,2
Росія	28,4	40,9	27,6	28,5	27,4	41,5
Китай	56,3	452,9	24,0	570,9	41,6	600,0
Японія	36,9	83,2	33,3	56,7	42,7	68,3
Південна Корея	19,7	61,1	20,2	47,3	24,6	54,6
Індія	7,5	56,2	5,6	61,5	5,9	66,0
ПАР	2,2	6,8	2,8	4,9	3,0	5,5
Іран	0,5	16,5	0,1	19,1	0,3	19,0
Саудівська Аравія	0,9	10,3	0,1	8,2	0,1	10,1

Серед останніх нормативно-правових актів, які передбачали розвиток внутрішнього ринку сталі, необхідно відзначити розпорядження КМУ № 1593-р від 23 грудня 2009 р. «Про затвердження плану заходів, спрямованих на подолання наслідків світової фінансової кризи в регіонах» [20].

Зокрема, абзац 2 підпункту 2 даного розпорядження передбачав розробку уповноваженими органами влади та передачу на затвердження урядом програм розвитку внутрішнього ринку металопродукції. Реалізація таких програм мала розширити ємність внутрішнього ринку з одночасним зменшенням експортної орієнтації металургійної галузі; додатково мали зрости надходження до місцевих і державного бюджетів [20].

Проте, практична реалізація таких програм зазнала деяких перешкод, які були пов'язані з подальшим розпорядженням КМУ № 1758-р від 2 вересня 2011 р. [21]. Даним розпорядженням було виключено відповідний пункт зазначеної програми дій уряду та регіональних адміністрацій, що суттєво уповільнило розвиток споживання металопрокату в Україні.

ВИСНОВКИ

Реалізація державної промислової політики в чорній металургії України протягом 1996 – 2010 рр. не забезпечила інтенсивного розвитку галузі у відповідності до світових стандартів, якими є використання енергоощадного обладнання, розвиток внутрішнього споживання сталі, а також експорт продукції з високою доданою вартістю. Дослідження показало, що причинами тому є декларативний характер більшості нормативно-правових актів, відсутність взаємозв'язку між ними, а також обмеженість інструментарію у вигляді виключ-

но лише податкових пільг. Виходячи з цього, необхідним є розробка нових підходів до реалізації державної промислової політики в галузі, у т. ч. з урахуванням досвіду інших країн. Насамперед, необхідно враховувати досвід застосування нефінансових інструментів, серед яких провідне місце має посідати надання науково-технічних послуг. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Про Концепцію державної промислової політики України / Кабінет міністрів України. Постанова № 272 від 29 лютого 1996 року.
2. Про Концепцію державної промислової політики : Указ Президента України № 102/2003 [Електронний ресурс] / Офіційний веб-портал Верховної ради України. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua/>
3. Про державну програму розвитку промисловості на 2003 – 2011 роки : Постанова КМУ № 1174 від 28 липня 2003 року [Електронний ресурс] / Офіційний веб-портал Верховної ради України. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua/>
4. Концепція розвитку гірничо-металургійного комплексу України до 2010 року : Постанова ВРУ № 385/95-ВР від 17 жовтня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 39. – С. 295.
5. Про проведення економічного експерименту на підприємствах гірничо-металургійного комплексу України : Закон України № 934-XIV від 14.07.1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 38. – С. 338.
6. Про подальший розвиток гірничо-металургійного комплексу : Закон України № 2975-III від 17 січня 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 17. – С. 122.
7. Про затвердження державної програми розвитку та реформування гірничо-металургійного комплексу на період до 2011 року : Постанова КМУ №967 від 28.07.2004 р. [Електронний ресурс] / Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua/>
8. Про першочергові заходи зі стабілізації ситуації, що склалася в гірничо-металургійному та хімічному комплексі : Постанова КМУ №925 від 14.10.2008 р. [Електронний ресурс] / Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua/>
9. Про затвердження галузевої програми енергоефективності та енергозбереження на період до 2017 року : Наказ міністра промислової політики України № 152 від 25.02.2009 р. [Електронний ресурс] / Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua/>
10. Про затвердження галузевої програми скорочення споживання природного газу промисловими підприємствами Мінпромполітики та заходи з її реалізації : Наказ міністра промислової політики України №238 від 30.03.2009 р. [Електронний ресурс] / Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua/>
11. Steel statistical yearbook 1996 [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.worldsteel.org/>
12. Steel statistical yearbook 2006 [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.worldsteel.org/>
13. Steel statistical yearbook 2011 [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.worldsteel.org/>
14. Соціально-економічний стан України: наслідки для народу та держави: національна доповідь / [за заг. ред. В. М. Геєця та ін.]. – К. : НВЦ НБУВ, 2009. – 687 с.
15. Статистичний щорічник України за 2011 рік / За ред. О. Г. Осауленка. – К. : ТОВ «Август Трейд», 2012. – 559 с.

16. Промисловість України. Статистичний збірник за 1996 – 2000 рр. / Відп. за випуск Л. М. Овденко. – К. : Держкомстат України, 2001. – 397 с.

17. Промисловість України у 2007 – 2010 роках. Статистичний збірник / За ред. Л. М. Овденко. – К. : Держстат України, 2011. – 307 с.

18. Ukraine exports of steel-mill products [Електронний ресурс] / International steel statistical bureau. – Режим доступу : <http://www.issb.co.uk/cis.html>

19. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004 – 2015 рр.) «Шляхом Європейської інтеграції» / [авт. кол. А. С. Гальчинський, В. М. Геєця та ін.] : Нац. ін-т стратег. дослідж. ; Ін-т екон. прогнозування НАН України ; М-во екон. та з питань європ. інтегр. України. – К. : ІВЦ Держкомстату України, 2004. – 416 с.

20. Про затвердження плану заходів, спрямованих на подолання наслідків світової фінансової кризи в регіонах : розпорядження КМУ № 1593-р від 23.12.2009 р. [Електронний ресурс] / Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу до сайту: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1593-2009-%D1%80>

21. Про внесення зміни до пункту 1 плану заходів, спрямованих на подолання наслідків світової фінансової кризи в регіонах : розпорядження КМУ № 1758-р від 02.09.2010 р. [Електронний ресурс] / Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1758-2010-%D1%80>

REFERENCES

“Pro Kontseptsiuu derzhavnoi promyslovoi polityky Ukrainy [About the concept of the State industrial policy of Ukraine].” *Kabinet Ministriv Ukrainy. Postanova* № 272, 1996.

“Pro Kontseptsiuu derzhavnoi promyslovoi polityky: Ukaz Prezydenta Ukrainy № 102/2003 [About the concept of the State industrial policy: Decree of the President of Ukraine № 102/2003].” *Verkhovna Rada Ukrainy*. <http://rada.gov.ua/>.

“Pro derzhavnu prohramu rozvytku promyslovosti na 2003 – 2011 roky: Postanova KМУ №1174 vid 28 lypnia 2003 rok [About state program on development of industry 2003 – 2011: CMU resolution No. 1174 of 28 July 2003].” *Verkhovna Rada Ukrainy*. <http://rada.gov.ua/>.

“Kontseptsiia rozvytku hirnycho-metallurhiinoho kompleksu Ukrainy do 2010 roku [The concept of development of mining-metallurgical complex of Ukraine 2010].” *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 1995.

“Pro provedennia ekonomichnoho eksperymentu na pidpriemstvakh hirnycho-metallurhiinoho kompleksu [About the economic experiment on the enterprises of mining-metallurgical complex].” *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 1999.

“Pro podalshyi rozvytok hirnycho-metallurhiinoho kompleksu [About the further development of mining-metallurgical complex].” *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 2002.

“Pro zatverdzhennia derzhavnoi prohramy rozvytku ta reformuvannia hirnycho-metallurhiinoho kompleksu na period do 2011 roku [On approval of the State program of reforming and development of mining-metallurgical complex for the period until the 2011].” *Verkhovna Rada Ukrainy*. <http://rada.gov.ua/>

“Pro pershocherhovi zakhody zi stabilizatsii situatsii, shcho sklalasia v hirnycho-metallurhiinomu ta khimichnomu kompleksii [About priority measures to stabilize the situation in the mountain-metallurgical and chemical complex].” *Verkhovna Rada Ukrainy*. <http://rada.gov.ua/>

"Pro zatverdzhennia haluzevoi prohramy enerhoefektyvnosti ta enerhozberezhennia na period do 2017 roku [Approval of sectoral energy efficiency and energy saving program for the period to 2017]". Verkhovna Rada Ukrainy. <http://rada.gov.ua/>

"Pro zatverdzhennia haluzevoi prohramy skorochennia spozhyvannia pryrodnoho hazu promyslovymy pidpriemstvamy Minprompolityky ta zakhody z ii realizatsii [On approval of new natural gas consumption reduction program the industrial enterprises of the Ministry and its realizatsii]". Verkhovna Rada Ukrainy. <http://rada.gov.ua/>

"Steel statistical yearbook 1996 [Steel statistical yearbook 1996]". <http://www.worldsteel.org/>

"Steel statistical yearbook 2006 [Steel statistical yearbook 2006]". <http://www.worldsteel.org/>

"Steel statistical yearbook 2011 [Steel statistical yearbook 2011]". <http://www.worldsteel.org/>

Sotsialno-ekonomichniy stan Ukrainy: naslidky dlia narodu ta derzhavy: natsionalna dopovid [Socio-economic status: the consequences for the people and the State: national report]. Kyiv: NVTs NBUV, 2009.

Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2011 rik [Statistical Yearbook of Ukraine for 2011]. Kyiv: Avgust Treyd, 2012.

Promyslovist Ukrainy Statystychnyi zbirnyk za 1996–2000 rr. [Statistical compilation of industry of Ukraine from 1996 – 2000.]. Kyiv: Derzhkomstat Ukrainy, 2001.

Promyslovist Ukrainy u 2007 – 2010 rokakh. Statystychnyi zbirnyk [Industry of Ukraine in 2007 – 2010. The statistical compilation]. Kyiv: Derzhstat Ukrainy, 2011.

"Ukraine exports of steel-mill products [Ukraine exports of steel-mill products]". International steel statistical bureau. <http://www.issb.co.uk/cis.html>

Halchynskyi, A. S., and Heiets ta in, V. M. *Ctratehiia ekonomichnoho i sotsialnoho rozvytku Ukrainy (2004 – 2015 rr.) «Shliakhom IEvropeiskoi intehtatsii»* [Strategy of economic and social development of Ukraine (2004 – 2015) «By European integration»]. Kyiv: IVTs Derzhkomstatu Ukrainy, 2004.

"Pro zatverdzhennia planu zakhodiv, spriamovanykh na podolannia naslidkiv svitovoi finansovoi kryzy v rehionakh [On approval of the plan of measures to overcome the consequences of the global financial crisis in the regions]". Verkhovna Rada Ukrainy. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1593-2009-%D1%80>

"Pro vnesennia zminy do punktu 1 planu zakhodiv, spriamovanykh na podolannia naslidkiv svitovoi finansovoi kryzy v rehionakh [On amendments to paragraph 1 the plan of measures to overcome the consequences of the global financial crisis in the regions]". Verkhovna Rada Ukrainy. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1758-2010-%D1%8>

УДК 338.43.02:631.145

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК АГРАРНОГО СЕКТОРА УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

ЄВСЄЄВА О. О.

УДК 338.43.02:631.145

Євсєєва О. О. Інноваційний розвиток аграрного сектора України в умовах глобалізації

Стаття присвячена розробці сценаріїв розвитку аграрного сектора економіки України і виявленню пріоритетів його стратегії. Визначено принципи характеристики агропродовольчої політики України. Сформульовано першочергові завдання у сфері агропродовольчої політики. Науково обґрунтовано, що теорія сталого розвитку є альтернативою парадигмі екстенсивної моделі економічного зростання, екологічній безпеці розвитку, що ігнорує вимоги. Визначено пріоритети політики природокористування в сільському господарстві України на 2014 р. і найближчу перспективу.

Ключові слова: аграрний сектор економіки, інновації, регіон, стратегія, агропродовольча політика, пріоритети, глобалізація, природокористування, екологія.

Бібл.: 10.

Євсєєва Ольга Олександрівна – доктор економічних наук, професор, доцент кафедри обліку та аудиту, Українська державна академія залізничного транспорту (пл. Фейєрбаха, 7, Харків, 61050, Україна)

E-mail: polkya@meta.ua

УДК 338.43.02:631.145

UDC 338.43.02:631.145

Євсєєва О. А. Инновационное развитие аграрного сектора Украины в условиях глобализации

Ievsieieva O. A. Innovation development of the agrarian sector of Ukraine under conditions of globalisation

Стаття посвящена розробці сценаріїв розвитку аграрного сектора економіки України і виявленню пріоритетів його стратегії. Определены принципиальные характеристики агропродовольственной политики Украины. Сформулированы первоочередные задачи в сфере агропродовольственной политики. Научно обосновано, что теория устойчивого развития является альтернативой парадигме экстенсивной модели экономического роста, игнорирующей требования экологической безопасности развития. Определены приоритеты политики природопользования в сельском хозяйстве Украины на 2014 г. и ближайшую перспективу.

The article is devoted to development of scenarios of development of the agrarian sector of Ukrainian economy and revelation of priorities of its strategy. It identifies basic characteristics of agro-food policy of Ukraine. It formulates first priority tasks in the sphere of agro-food policy. It scientifically substantiates that the theory of stable development is an alternative to the paradigm of extensive model of economic growth, which ignores requirements of ecological safety of development. It identifies priorities of nature management policy in Ukrainian agriculture for the year 2014 and the nearest future.

Ключевые слова: аграрный сектор экономики, инновации, регион, стратегия, агропродовольственная политика, приоритеты, глобализация, природопользование, экология.

Key words: agrarian sector of economy, innovations, region, strategy, agro-food policy, priorities, globalisation, nature management, ecology.

Библ.: 10.

Bibl.: 10.

Євсєєва Ольга Алексєєвна – доктор економічних наук, професор, доцент кафедри учета та аудита, Українська державна академія залізничного транспорту (пл. Фейєрбаха, 7, Харків, 61050, Україна)

Ievsieieva Olga A. – Doctor of Science (Economics), Professor, Associate Professor of the Department of Accounting and Audit, Ukrainian State Academy of Railway Transport (pl. Feyerbakha, 7, Kharkiv, 61050, Ukraine)

E-mail: polkya@meta.ua

E-mail: polkya@meta.ua